

VRTEC.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
nč celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.



Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništvu
v
Ljubar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. II.

V Ljubljani 1. novembra 1878.

Leto VIII.

6

Zima pride.

Oste megle že temniijo
Malo prej še krasni gaj;
Znamnja tužna se množijo
Vse nam kaže zimo zdaj.

Zaduja rož je odevetela,
Zginil ž njo je kras livád,
Vsa lepôta je zvenêla
Kratka cvetju je pomlád!

List za listom z drevja pada,
Kmalu veje so golé,
Slana béli polje rada,
Sólze megli ledené.

Mrzel zrak po drevji préde
Ivje že med vejami,
Led se povrh vode vsêde,
Zemljo mráz čez noč trdí.

Tiho zdaj je vse po logih,
Oh! o pevcih ni sledí,
Ki so peli v naših krogih
Še tak sladko prejšnje dni.

Burja zunaj zlo razsaja,
Zatemnjeno je nebó,
Tužno v srei mi prihaja,
Ko to gleda vse oko.

Oj krasota zemaska mine,
Kaj je kratek tu cvetic,
Vrt, gaj, travnik in ledine
Kmalu so brez krasotic.

Išči si mladina cvetja,
Ki ga zima ne vmori,
Ki ga vigredi, poletja
Kras nikdar ne zapusti.

Čednost je to mično cvetje,
To zasedi si v sreč:
V srečno pelje te zavetje,
Kjer cvetice ne vené!

M. St—a.

Moč krščanske vere.

Solnce je že davno zatonilo za goré in temna noč se je razprostirala po zemlji. Dnevni vris je umolknil, le zdaj pa zdaj se začuje še kak pes ali pa ukajoči glas émerikave sove, ki vznemirja nočno tišino. Ljudjé, ki so se malo poprej še tako veselo gibalí po poljih in livadah, zahvalili so se Bogú, da so zopet jeden dan srečno preživeli, in po prošnji za srečno noč polegli so se spat. Vse je tiho in mirno. Samo divje, svetlobe se boječe zverí in pa krvožejni razbojníci, ki sebe in svoja črna dela skrivajo pred belim dném, zapuščajo svoje brloge in skrivališča. Mesec se je že podal na svoje nočno potovanje, ter je začel sipati srebrne trakove po dolinah in planinah, a kmalu ga zagrnejo oblaki, katere raznaša veter sem ter tjà po nebesnem oboku. Tudi v samostanu čestitih oo. frančiškanov so že nehale večerne molitve; luči so ugasnile in samostanci so odšli vsak v svojo celico. — Nu odkod dohaja ta toliko mili glas na naše uhó? To je zvon iz samostanskega zvonika, ki se tako milo razlega po dolini. In čimu zvoní, zdaj tako pozno po noči? Saj še ni dolgo, kar so se razšli pobožni redovniki. — Ne vemo čimu ravno zdaj poje samostanski zvon, in to tako milo, kakor da bi klical nebó na pomoč.

V cerkvi se zdaj prikaže luč, in kmalu vidimo na cerkvenem pragu malega dečka s svetilnico in zvončkom v roci, a za njim stopa duhoven s sveto popotnico na prsih, katero nese necemu bolniku, da mu okrepča dušo za daljni pot v večnost — to je naznanjal samostanski zvon v poznej noči, zato je tudi tako milo pel. Prekrasen vam je to pogled, kadar v temnej noči, ko vse tiho in mirno počiva, ter povsod kraljuje sveti mir, skrbni duhovni pastir potuje k svojej vernej ovčici! Takrat se mi zdi ves svet, kakor kaka velika lepa cerkev; jasno nebó nad nami se mi zdi oltar, na katerem plamtí na milijone svetlih zvezdic, in lahni ponočni vetrčki se mi zdé, kakor šepetanje nevidnih pobožnih duš, ki molijo Boga v presvetem zakramentu. Nu otroci, idimo tudi mi s sklenjenimi rokami v pobožnej molitvi za duhovnim pastirjem in njegovim vodnikom.

Deček v belej obleki stopa kakor angelj pred duhovnim pastirjem, šep-tajoč molitvico, katero le zvončkov-glas včasih malo prekine, ter pripravlja tako pot svojemu Bogu, katerega nosi duhovnik v podobi kruha za njim. Luč v svetilnici, katero nese deček v roci, kaže nam visocega, sívega starčka, katerega je starost že nekoliko upognila. Zdaj jo zavijeta obá v samotén gozd. Čudni občutki se polasté človeške duše, kadar v tihej mirnej noči hodimo po širokem samotnem gozdu; zdi se nam, kakor bi prišli v ves drugačen svet. Ponočno solnce: blede mesec veličastno plava po nebésnem oboku, ter razliva svoje srebrne trakove skozi košata drevesa na zemljo, in da-si povsod vlada grobna tišina, zdi se nam vendar, kakor da bi neko tajno življenje oživljevalo mirno noč. Vrhovi dreves se pripogibajo, kakor bi hoteli vedeti, kaj se godi tukaj doli pod njimi, veje šumé, kakor bi se razgovarjale o stvaréh, ki so jih videle po dnevi, in tu in tam se jim oglašá iz sladkih sanj prebudivša se drobna ptičica.

Naša popotnika jo udarita po bližnjem potu, da bi poprej prišla do ubozega bolnika, kateri že težko čaka namestnika božjega, da mu okrepča

dušo in utolaži nemirno vest. Ali kaj je dečku, da se tako boječe in plaho ozira po samotnem gozdu? Znabiti ga strašijo senčnate podobe dreves in grmovja, ki jih dela mesečina? Praznih strahov se deček ne boji, ker bil je v šoli starega duhovnika, in je dobro vedel, da vse, kar ljudje pripovedujejo o strahovih, so le prazne kvante in čenčarije. Tega se tedaj deček ni bal, ali slišal je že večkrat, da se ravno v tem gozdu klatijo siloviti razbojniki, ki napadajo tu memoidoče ljudi, ropajo jih in ubijajo. Častitljivi duhovnik, videč dečkovo bojazljivost, jame ga izpodbujati, rekoč: „Le hitro naprej, da ne zamudiva; ne boj se, ljubi moj, razbojniki nama ne storé nič žalega, ker čeravno nosiva največji zaklad tega svetá s seboj, vendar nimava ničesar, kar bi bilo razbojnikom všeč. Mi dva služiva Bogu, zato je pa tudi najino življenje v njegovih rokah; njemu se priporočiva in ni se treba bati, da bi se nama kaj žalega zgodilo.“ To rekši je začel častitljivi starček moliti in deček za njim. Tako prideta iz samotnega gozda do nečega klanca, kjer je bilo popolnoma temà, ker mesec ni mogel s svojo svetlobo do njega. Deček povzdigne svetilnico ter pozvoní z zvončkom, ali glej! v tem hipu se začuje strašen glas: „Stojta!“ Prestrašeni deček skoči na stran, ali čvrstej roki razbojnikovej se ne izmakne, ker ta ga je že zgrabil za vrat in zavihtí velik oster nož nad njegovo glavo. Dečku pade zvonček iz rok, a svetilnico obdrži še v roki, takó, da mu je bilo mogoče razločiti divje obraze treh silovitih razbojnikov. Najstarejši drži dečka za vrat, a druga dva gresta z golima nózema naravnost proti duhovniku. Ali glej čuda! Razbojnika stopivša pred častitljivega starčka, obstaneta ter ga plaho gledata. A duhovnik jih nato tako pozdravi: „Kaj bi radi od naju, in zakaj nama ne pustite dalje, ker vidite, da se nama zeló mudi? Midva vam gotovo nečeva in tudi ne moreva škodovati. Posvetnega blagá, srebra niti zlata nimava, a to, kar imam, rad vam dam in to je: blagoslov božji!“ Te besede izustivši, blagoslovi jih s presvetim rešnjim telesom. Razbojniki se popolnem izpremené, in kakor da bi jih neko nebeško razsvetljenje navdalo, padejo na kolena, pobožno sklonijo svoja čela, križajo se in trkajo na prsi. V tem se prikaže mesec izza temnega oblaka in razsvetlí ta prizor. Razbojniki mahajo z rokami, ter dajejo našima popotnikoma znamenje, da naj gresta svoj pot dalje. Duhovnik videč to naglo izpremembo, začne jih nagovarjati na pokoro in to ne brez vspeha. Razbojnikom se vidi, da jim duhovnikove besede segajo globoko v srcé in da se jim vest izbuja iz dolzega trdega spanja, ali ubogi in zastarani grešniki ne morejo niti besedice izpregovoriti, vest jih peče in skesano upognejo glavé.

Duhovni starček bi jim rad še dalje govoril na srcé, da bi jih pripravil k pokori, ali dolžnost ga kliče k bolniku, zatoorej jih mora popustiti, priporočivši jih neskončnej milosti dobrega Bogá. Toda starček moli ves pot in prosi v gorečej molitvi milostivega Boga, da bi se usmilil skesanih hudodelnikov ter jih pripravil zopet na pravi pot.

Iz osodepolnega gozda prišedši, ugledata luč v bornej kóči ubozega bolnika. Težko ju je bolnik že pričakoval, kajti dušne rane mnogo bolj sklé nego telesne, in duši, ki prehaja iz tega v drugi svet, treba je tolažbe in svetega pokoja.

Duhovnik opravi svoje sveto opravilo, in bolnik je vsaj na duši zopet zdrav. Trudna naša popotnika odpeljejo dobri ljudjé zopet nazaj v samostan,

a bolnika položé kmalu v hladén grob, kjer nehajo vse bolečine in trpljenje tega svetá. V samotnem gozdu in okolici ni bilo nikoli več slišati o razbojnikih, o katerih se je poprej toliko govorilo. Pripoveduje se, da so jih videli na mnogih božjih potih in daljnih krajih, kjer so si izprosili milost od Bogá in sveti mir, ter tako postali zopet dobri in pobožni ljudje.

Zdaj vas vprašam, otroci, kaj je duhovnega starčka gnalo, da je tako natanko in vestno izpolnjeval svoje dolžnosti in to tudi po noči, ko že vse mirno in sladko počiva? Kdo je dal bolniku na smrtnej postelji tolažbo in pravi dušni mir, ko ga je vest najbolj pekla pred odhodom iz tega svetá? Kdo je krvoločne razbojnike tako hitro zmagal, da so kakor krotke ovce popadali na kolena, ter so svoje pregrešno življenje tako naglo zamenili s pobožnim? Otroci, povejte, odkod vse to, ako ne iz studenca — prave krščanske vere?

Mladinoljub.

Kralj in oglár.

V sila davnem času je bil kralj, ki je dobro vedel, da se kraljeva sreča samo takrat dá najbolje utemeljiti, ako so vsi narodi zadovoljni in svojemu kralju pokorni. Da-si je kralj vse to dobro vedel, vendar se ni posluževal v ta namen primernih pripomočkov. Kralj se postara, onemore in zelo nevarno izboli. Bolezen je postajala od dné do dné hujša in njegovi najboljši zdravniki so imeli le malo upanja, da bi se kraljevo stanje zboljšalo, ako Bog sam s kakim posebnim čudežem ne pomaga. — Necega dné je bilo kralju naznanjeno, da v gozdu daleč daleč od mesta živi star puščavnik, ki se posebno dobro umeje na različna zdravila, ter je že mnogim bolnikom rešil življenje. Kralj takój pošlje svoje služabnike do starega puščavnika, ki ga tudi pripeljejo k bolnemu kralju. Puščavnik stopivši h kralju, preišče njegovo bolezen, potem odkima z glavó in reče: „V velikej smrtnej nevarnosti si že, o kralj! Vendar poznam jedini pripomoček, ki te še reši smrti in ti ohrani življenje. Poslušaj me tedaj in zapomni si: Ako na svoje golo telo oblečeš srajco popolnem srečnega človeka iz svojega kraljestva, potem ne bodeš še umrl in vladal boš svoje ljudstvo v sreči in zadovoljnosti.“

Kralj pošlje služabnike na vse strani svojega kraljestva, da bi poiskali popolnem srečnega človeka in mu prinesli njegovo srajco. Služabniki se podadó najpred v mramorne palače plemenitnikov ter vprašajo vsacega posebej, da li se čuti popolnem srečnega. Toda kraljevi služabniki dobé od vsacega le nasprotni odgovor. Jedni jim pravijo, da mnogo plemenitažev uživa večje spoštovanje od kralja nego oni; drugi zopet, da jim kralj ne odkriva toliko prijateljstva, kakor si ga zaslužijo; a tretji: da niso tako zdravi in čvrsti, kakor bi si želeli. Vsak ima nekaj, kar ga dela nesrečnega in nezadovoljnega. Pri plemenitazih v mramornih palačah ne opravijo kraljevi služabniki ničesar in žalostni se podadó dalje, da bi poiskali popolnem srečnega človeka. Na svojem potovanji se navrnejo k bogatinom in drugim veljakom v državi. Ali tudi pri teh ne najdejo nobenega, ki bi bil popolnem srečen in zadovoljen s svojo osodo. Tu je drug družemu zavidal njegovo srečo in blagostanje. Vsak bi bil rad prvi in najveljávnejši v državi. — Zdaj gredó kraljevi služabniki do meščanov, obrtnikov in poljedelcev. A tudi pri teh niso dobili, česar so

tako željno iskali. Vsak se je pritoževal čez vsakdanje potrebščine in pomanjkanje. Služabnikom zdaj ni ostajalo drugega, nego potrkati na vrata siromakov in prosjakov. Toda tukaj se je še le začelo pravo trpljenje. Jedni zdihujejo, drugi se jočejo, tretji preklinjajo ter v najžalostnejših barvah popisujejo svoje revno življenje. Kraljevi služabniki viděč, da jim ni mogoče dobiti človeka, ki bi bil popolnem srečen in zadovoljen s svojim stanom, vrnejo se v stolno mesto, da bi bili vsaj nazoči pri kraljevi smrti. A domov idočim treba jim je jézditi preko gosto zaraščenega gozda. Prispevši do srede velikanskega lesovja, slišijo na drugej strani ob cesti veselo možko petje.

„Aha! tukaj najdemo gotovo popolnem srečnega človeka,“ reko kraljevi služabniki ter gredó, od kodar se je slišalo veselo petje.

Na desno idoč, pridejo do lepe zelene planjavice, na katerej je stala ogljena kôpa, katero je veselo pevajoč kuhl začrneli oglár. Ne daleč od njega je stala revna, s slamo pokrita bajtica.

„Da si nam zdrav, oglár!“ pozdravi ga vodja kraljevih služabnikov. „A povédi nam najpred, si li popolnem srečen in zadovoljen pri svojem težavnem delu v tej pustej samoti?“

„Popolnem sem srečen in zadovoljen,“ odgovori mu ubogi oglár, „in zakaj bi tudi ne bil? Vedno živim veselo kakor ptiček v zraku. Vse, česar potrebujem, da preživim sebe, ženo in otroke, pridobim si pošteno s kuhanjem ogljá. To, kar po leti in jeseni zaslužim, zadostuje nam tudi za zimo, da nikoli ne trpimo pomanjkanja na kruhu. Zakaj bi tedaj ne bil srečen in zadovoljen?“

Ko kraljevi služabniki slišijo te besede ubozega oglarja, neizmerno so veseli, da so dobili človeka, kakršnega so zastoj iskali po vsem kraljestvu svojega gospodarja. Veselo tedaj pristopijo k oglarju, ter mu povedó, kaj jih je pripeljalo do njega. Ko mu vse izpovedó, prosijo ga, da bi jim dal srajco, katero nosi na svojem životi, ker le z njo je mogoče ohraniti kralju življenje.

Pri teh besedah stopijo ubozemu oglarju solze v oči in z žalostnim glasom jim odgovori: „Oh, preljubi moji, kako žal mi je, da ne morem ustreči želji svojega ljubega kralja, ker te spodnje hlače in jopič, ki ga vidite na meni, so moja jedina obleka, in srajce, katero bi vi radi imeli, moje telo še nikoli ni imelo na sebi!“

Žalostni se vrnejo služabniki v kraljevo palačo. Kralj jih je že komaj pričakoval. Ko mu pa povedó, da v celem kraljestvu nima človeka, ki bi bil popolnem srečen in zadovoljen, razjoka se kralj čez svojo osodo in kmalu potem umrje.

Pa tudi ubogi oglár od tega časa ni bil več srečen in zadovoljen. Do sih dob siromak še znal ni, da drugi ljudje nosijo tudi srajco na sebi, in vedno ga je mučila nesrečna misel, da bi bil on zdaj lahko najsrečnejši človek v celem kraljestvu, ako bi bil rešil dobremu kralju življenje, kateri bi ga bil gotovo bogato obdaroval.

Iz te pripovedke se lahko učimo, ljubi otroci, kako redek dar da je sreča na tem svetu. Ne pravijo toraj pesniki zastoj, da je sreča „kakor cvet z jablane“; ali: da je podobna mesecu, ki nikoli ne kaže rad ljudem cele svoje podobe, temveč rajše le rogé. Drugi zopet primerjajo srečo krasnemu metulju, ki leta z cvetke na cvetko, ter se pri nobenej dolgo ne mudi. Samo

jedno pravo prepričanje je, in to je gotovo : da pravo srečo uživa le mladina v krogu svojih ljubih staršev. Najboljša in najsladkejša sreča na tem svetu je : očetovska, materina in bratovska ljubezen. Da bi jo le vedno prav ceniti in uživati znali !

—kol—

Tri hčere.

Neka vdova, ki je imela tri hčere, postarala se je in oslabela ter si ni mogla nič zaslužiti, s čemur bi se preživela. Prva hči, videč svojo onemoglo mater, smili se jej in reče : „Jaz bi zelo rada od svojega zaslužka nekoliko materi dala, ali potem bi si ne mogla nič prihraniti za prihodnost.“

Druga hči reče : „Tudi jaz bi rada materi pomagala, ali odkod naj dobim potem denarja, da si kupim lepo obleko kakoršno zdaj nosim?“

Tretja, najmlajša hči pa reče : „Ko sem bila še majhen otrok, in si nisem mogla prav nič pomagati, skrbela je dobra mati za mene bolj nego zase, ter še mislila ni na to, da bi si kaj prihranila, toliko manj da bi si kupila lepe obleke. Ona je storila vse, da je le meni kupila kruha in obleko. Ali zdaj je mati stara in holehna, ter nima nikogar, da bi jej pomagal; moja dolžnost je tedaj, da zdaj jaz za njo skrbim, kakor je ona za mene.“

Kaj pravite otroci, katera hči se vam najbolj dopade? Ali ne tretja, najmlajša? Posnemajte jo!

Lepa priméra.

Častitljiv duhovnik se podá med divjake v daljno Ameriko, da bi med njimi sejal seme besede božje. Na potu sreča človeka Indijanca, kateri se mu zdi, da je blaga in dobra duša. Spustivši se ž njim v razgovor, vidi, da Indijanec že pozna pravo vero. A da bi se vendar prepričal, je-li tudi trden v pravej veri, vpraša ga prijazno : „Kaj misliš o Kristusu, našem odrešeniku?“ „Kaj da mislim o njem,“ odgovori Indijanec, to lahko posnamete iz naslednje primére. Indijanec vzame nato nekoliko suhega listja, naredi ž njim majhen krog, poišče črva, ter ga dene v sredino narejenega kroga. Zdaj vzame ognja in zažgè suho listje. Ubogi črviček je bil od vseh strani obdan z živim ognjem. Zdajci stegne Indijanec roko, vzame ubozega črvička iz gorečega kroga, ter ga položi na hladno in prijetno zemljo. — „To, kar sem jaz storil z ubogim črvom,“ reče Indijanec, „to je storil z menoj Kristus, moj odrešenik in izveličar.“

Volk in ovčar.

Huda ovčja bolezen vzame ovčarju vso ovčjo čredo. To poizvé volk ter pride k ovčarju, da ga miluje.

„Ovčar, ali je res,“ reče volk, „da te je tolika nesreča zadela? Kakor slišim, poginile so ti vse ovce. Oh, kolika škoda lepih ovčic! Smiliš se mi, da bi se jokalo s teboj!“

„Hvala ti lepa za pomilovanje!“ odgovori ovčar. „Vidim, da imaš usmiljeno srce?“

„Dà, dà, srce ima usmiljeno,“ pristavi ovčarjev pes, „in to vselej, kadar trpi tudi on sam v nesreči svojega bližnjega.“

(Po Lessingu.)

Pavlinka pri teti.



Pavlinka je bila zala deklica, komaj osem let stara. Pridno je v šolo hodila in ubogala svoje starše na vsako besedo. Ker dobri otroci tudi dobro napredujejo, zato je Pavlinka tudi znala prav lepo brati, pisati in izvrstno računati. To se zna, da tako pridna deklica tudi v ženskih ročnih delih ni zaostajala. Zнала je plesti, šivati in tudi nekoliko vézti. Ni čuda potem, da so imeli Pavlinko povsod radi, posebno pa njeni starši, katerim je toliko veselja delala.

Mati jej kupijo nov klobuček, novo obleko in nove čevljičke; a oče prelepo košarico, katere si je Pavlinka najbolj želela. V košarici je imela svoje pletivo in druge malenkosti, ki jih je potrebovala, če je šla kam iz doma. Najraje je hodila ob nedeljah in četrtnih in druge dneve, kadar ni imela šole, k svojej teti, ki so jo neizrečeno ljubili in jej že marsikaj lepega podarili.

Ko je bil njen god, dobila je od tete prelepo molitevno knjižico z zlatim obrezkom. Zato je pa tudi Pavlinka hotela teti narediti veselje, ko so obhajali svoj god. Zjutraj na vse zgodaj se praznično obleče, vzame prelep šopek cvetlic in košarico najlepšega sadja ter hiti k teti, da jim prinese vezilo za god.

Rahlo potrka na vrata, stopi v sobo, se lepo priklone ter govori naslednje vošilce, ki ga je sama skovala:

Preljuba teta!

Vaša ljubezen do mene je tako velika, da Vam je ne morem povrniti tako, kakor bi rada. Brez števila dobrot ste mi že skazali in toliko veselja naredili, da mi je dolžnost se Vam danes pristrčno zahvaliti za vse, kar ste mi dobrega storili. Sprejmite tedaj danes, ko obhajate svoj veseli god, izraz moje najsrčnejše ljubezni in velicega spoštovanja, ki ga imam do Vas, preljuba moja teta. Želim Vam iz celega srca vse dobro, posebno pa, da Vas dobri Bog še mnogo mnogo let ohrani zdrave in čvrste, ter Vam še veliko veselih godov dá doživeti. Danes na Vaš veseli god Vam obljubujem, da bodem v Vaše veselje vedno bolj napredovala v lepem zadržanji, v pridnosti in učenji. Samo to Vas prosim, preljuba teta, da mi tudi v prihodnje še ohranite svojo ljubezen in prijaznost, za katero Vas prosi Vaša Pavlinka.“

To rekši, poljubi teti roko, podá jim šopek cvetlic in košarico s sadjem.

Teta so bili Pavlinčinega vezila zelo veseli, obdržé jo pri sebi na kosilu ter jo bogato obdarujejo.

Švedi.

Grmanski národ se deli na pet različnih vej ali pánog, ki se že po jeziku lahko poznajo, od kod izvirajo, da-si so tudi med sabo dosti različne. Te pánoge so: Nemci, Angleži, Danci, Nizozemci in Švedi. Kakor pri družih, tako je tudi pri teh národih obično, da ima sleherni svojo lastno književnost, ker spomnili se boste, ljubi otroci, da ste že v „Vrtcu“ čitali životopis znamenitega danskega pisatelja Andersena, katerega prisrčna ljubezen do mladine vam je znana. Tudi več njegovih povesti vam je že „Vrtec“ prinesel. — A naj vam denes prinese tudi nekoliko o Švedih, o národu, ki šteje preko 5 milijonov ljudi, in živi na ozemlju, ki se Škandinavijska imenuje. Da je ta dežela daleč ondu na severju, to lahko vidite, ako vzamete zemljevid tega ozemlja v roke.

Najimenitnejša mesta na Švedskem so: Stokholm, ki šteje 150.000 prebivalcev, ter je tudi glavno in stolno mesto na otocih in poltokih ob iztoku melarskega jezera v baltiško morje. Jönköping z 13.000 prebivalci in Södertelje z 3000 prebivalci. — Posebno lepo mesto je Stokholm, ki je sedež kralja, ter posebno bogat na starodavnih spomenikih. Največjo pozornost pa gotovo vzbuja kraljeva knjižnica, ki šteje okoli 200.000 raznovrstnih knjig. V njej je še zdaj shranjen prvi zaklad književnosti češke, ki je o času 30letne vojske bil tjekaj prenešen. Pred požarom te knjižnice, ki je nastal 1697. l. štel se je preko 70 čeških rokopisov. Zdaj ima starih čeških rokopisov samo 20 še.

Glavni praznik obhaja Stokholm na 24. junija; tačas je tudi noč ondu samo kratek somrak. Sploh je ta dan vse mesto od ranega jutra do poznega večera na sprehajališčih; vozi se po jezernu, strelja, póje in pije punč.

Jezik švedski se prišteva k najlepšim evropskim jezikom; podoben je nemščini, samo nekoliko ostrejši je nego navadni jezik severnih národov. Švedi imajo že od najstarejše dóbe bogato književnost. Najznamenitejši švedski pisatelji v prejšnjih stoletjih so: Tycho de Brahe, rojen 1546. l.; Karl pl. Linné, Jovan Jakob pl. Verzelius, Esaisar Tegner, Béranger Bellman, katerega pesni so postale zdaj že popolnem národne. Njemu je postavljen v Stokholmu bronast spominek. A kar se še družih sedanjih okolinosti tiče, sodi jih češki pisatelj ovako:

„V obče je znano, da je mali narod švedski v svojem duševnem razvoju v mnogih obzirih presegel druge velike národe. Švedi so v vèdah mnogo več storili, nego marsikateri drugi veliki narod. Švedski učenjaki so sila veliko storili v prirodninskih vèdah. Umeteljnost švedska vzbuja spoštovanje vseh narodov, rokodelstvo je v najlepšem razcvetu, in šolstvo je po vsej deželi prav dobro preskrbljeno. Kar se tiče švedske literature, ni ga lahko národa, ki bi ne zajemal iz nje koristi, in njene plóde ne prenašal na svoje polje. Zlasti smemo reči, da se znabiti nobeden drugi národ ne more ponašati s takim številom slovstvenih umotvorov za družinske kroge, kakor ravno Švedi, katerim se na lepoznavskem obzorji lesketajo imena slavnih pisateljic, kakor so: Karlenova, Bremrova, Švarcova i. dr. Národ švedski v svojem ne ravno velikem številu, vsled velicih duševnih proizvodov svojih velikanov v vèdi, umetelnosti in obrtniji, vsled bogatstva svoje krasne literature, je takó

izvrstna podoba v zgodovini sedanjosti, da mu ne moremo odrehati spoštovanja in važnosti; še celó mali narodi, kakor je na primer naš, morejo si ga jemati v izgled ter delati po názorih vrlih Švedov, ki nam so živ dokaz, da niso samo mali narodi življenja zmožni, nego da tudi oni lahko korakajo vstric velikih narodov, ter jih še celó lahko prehité.

Jaz mislim, da vam te besede dovolj slikajo švedsko duševno življenje. Leta 1872 so Švedi imeli 21 časopisov, a leta 1874 jih je bilo 22, in to v vseh strokah literature in javnega življenja. Tudi se na švedskem le redko kateri človek najde, ki bi ne znal zapisati svojega imena; a brati zna skoraj vsak.

Jedina neprijetnost, ki človeka potujočega po Švedskem lahko zadene, je ta: da pri izmenjavi kacega zlatega denarja dobi nekaj umazanih in skrpanih papirjev, ki jim v denar služijo. Zlatih ali srebrnih denarjev težko najdeš na Švedskem, ker ti izginejo kakor kafra v skrinje imovitih ljudi, ter po tem ne ugledajo tako kmalu belega dne. Ceste po Švedskem so posebno lepe, in tudi ljudje so zeló prijazni. Navadno imajo skoraj vsi bele lasé, širok obraz in svetlo-modre oči. Črnolasi ljudje se na Švedskem le redko vidijo, in ti, kateri jih imajo, so zopet poseben narod, ki se Čudi imenuje.

H koncu mi bodi še dovoljeno, da končam svoj opis z besedami češkega pisatelja Jirečka, ki pravi: „Davno so že minuli časi, ko so se Švedi bojevali na Labu, Dunavu, Visli in v globinah Rusije. Že od 1813. leta, tedaj celih 64 let niso imeli nobene vojske. Sedanji kralj Oskar II., izvrsten govornik in pesnik, je zeló priljubljen. Narod švedski opustivši vojsko, obrnil se je k vèdam in obrtniji, zlasti k vèdam prirodnim in matematičnim. Na mestu Forstensov in Banerov, lesketajo se zdaj vsemu svetu znana imena: Linnéa, Celsia, Berzelia, Ericsona in polarnega plavca Nordensjölda.“ — kl. —

Grki.

Sedanja Grecija je le južni del stare Grecije. Več dežel, ki so sedaj v turškeji oblasti, bilo je grških.

Prvo izobraženje so Grki dobivali od inozemcev, ki so prišli iz Egipta, Fenicije in male Azije. Ti omikani tujci so začenjali poljedelstvo, vadili prebivalce stalnega in urejenega življenja.

V kratkem se je pri Grkih izbudil junaški duh vlastne velikosti. Mej tem, ko so žene doma mirno hiševale, vadili so se možje v bojevalnih igrah, ali pa so po deželi hodili in jo trebili tolovajev in derečih živali.

Po svojih junaških delih so si pridobili Heraklej, Jazon, Perzej in Tezej in še drugi toliko slave, da so jih potomci čistili za polbogove in njihova dela opevali v lepih pesnih.

Grki so čistili več bogov in boginj; gora Olimp jim je bila v sedež. Najvišji med bogovi je bil Zeus, kateremu so se vsi drugi uklanjali. Verovali so, da bogovi neprenehoma živé v veselji in radosti, in so neumrljivi, da vodijo človeško osodo in vravnujejo vsa človeška dejanja, ter delé jednemu te, drugemu druge lastnosti, da se udeležujejo človeških preprirov ter se zaradi tega večkrat med seboj razdvojé. Vse strasti, še celó hudobije, katerim so ljudje udani, mislili so Grki, imajo tudi bogovi, samo da v višjeji stopinji. Torej

je bilo pri Grkih bogočastje zelo čudno, in včasih celo razuzdano in neusmiljeno. Vendar pa so Grki trdili, da je človeška duša neumrjoča, in da za smrtjo pride plačilo in kazen. Verovali so, da bogoljubni pridejo v „elizej“, kjer uživajo najčistejšo blagost, hudobni pa v „tartar“, kjer trpe vse mogoče muke.

Stara šega je bila pri Grkih, da so na slavo bogov in umrlih napravljali svečanosti, ter jih povelicevali z javnimi bojevalnimi igrami. Pri Olimpu je bil starodavni log, poleg katerega se je razprostirala velika raván. Tukaj so vsako četrto leto praznovali veliko ljudsko svečanost na čast najvišjemu bogu. Neštevilna množica ljudi iz vseh krajev Grecije je vkup vrela. Tù so tekali, skakali, in metali so bronasti krožek, dirjali se z vozmí, borili se in za stavo se bili s pestjó. Za to obhajanje je bil odločen velik prostor, ki je bil s peskom potresen. Na okrog so sedeli na vzvišenih prostorih brezštevni gledalci. Ko je bila svečanost, ki je trajala po 5 dni, dokončana, razdelili so darila in oklicali imena zmagovalcev, katera je množica s slavoklici ponavljala. Darilo zmagovalcu je bila le lovorika, a prekosila je slavo in lesk kraljeve krone. Ni povelicevala samo tega, ki jo je prejel, temveč tudi njegovo rodovino, njegovo rodno mesto, katero je vrnivšega se slovesno sprejelo. Te bojevalne igre in telesne vaje so bile v začetku zelo pripravne vzbujati častiljubje, teknovanje in rodoljubje; a pozneje so ponujale tudi mnogo prilike v duševno izobraževanje. Pesniki, govorniki, zgodovinarji, slikarji, rezbarji in glásbeni umetelniki so se skušali s svojimi umotvori ter si prizadevali pridobiti ljudsko priznanje.

Zvezda Venera.

Venera je za nas najlepša zvezda premičnica, pravimo jej tudi zgodnja danica ali večernica; a to zaradi tega, ker jo vidimo vselej le ob času solnčega vzhoda in zahoda. Venera je okoli 5 milijonov mirijametrov bližej solncu nego naša zemlja, ter obkroži solnce v 224 dneh in 16 urah. Ta zvezda sveti zelo močno, belo svetlobo, včasih tako, da jo lahko z golimi očmi vidimo po dnevi. Svetlobe pa nima svoje, nego dobiva jo od solnca, ter se izpreminja kakor lunina svetloba. Včasih se lepo žari, včasih je bleda in večkrat se nam zdi kakor da bi bila manjša. Temu je vzrok to, ker solnce le jedno njeno polovico razsvetljuje v tem, ko je njena druga polovica temna, in mogoče je, da se obrne polovica ali pa še menj njene razsvetljene polovice k naši zemlji. Ta zvezda se nam prikazuje premenljivo do 290 dni dolgo na zahodnej večernej strani solnca, ter izhaja po 2 uri pred solničnim vzhodom kakor juternica ali danica; potem se nam prikazuje ravno tako dolgo na vzhodnej strani solnca ter izhaja še le po solničnem vzhodu in je ne moremo videti zaradi dnevne in solčne svetlobe. Nevidna tedaj sledí po ves dan solncu in se nam prikaže še le zvečera po solničnem zahodu na večernem nébesu kakor večernica. Venera ni nič manjša od naše zemlje in se zasúče okoli svoje osi v 23. urah in 21. minutah. Njeni dnevi in njene noči so torej le malo krajše nego na naši zemlji. Solnce jej sveti skoraj dvakrat živejše nego nam.

Tudi letne čase ima kakor naša zemlja, namreč: pomlad, poletje, jesen in zimo; ima jednako ozračje, jednako opasje in podnebje. Ima gore in doline,

suho zemljo in morje, oblake in zračne toke, oblačne in jasne dneve, ravno tako kakor naša zemlja. Venera prehodi tudi solnce in to se bo zgodilo 1882. leta dné 6. decembra, in potem še le čez 122 let zopet.

Josip Kotnik.

Papež Leon XIII.

Bilo je v 3. „Vrtčevem“ listu letošnjega leta, da vam smo, ljubi otroci obznanili smrt sv. očeta papeža Pija IX. in ob koncu omenjenega sestavka smo rekli, da imamo tudi že novega papeža Leona XIII. Pač bi ne bilo lepó, ako bi vas „Vrtec“ ne seznanil nekoliko bolj z novim sv. očetom, ki so vredni naslednik Pija IX. Tukaj imate tedaj sliko bivšega kardinala Joahima Pecci-a, ki je izvoljen za novega papeža z imenom Leon XIII.

Novi sv.
Oče, papež
Leon XIII.,
so iz stare
plemenite ro-
dovine. Ro-
jeni so
2. sušča
1810. leta v
Karpinetu
na Rimskem.
Imajo tedaj
68 let in so
bili jeden
najbolj dela-
jočih kardi-
nalov pod
imenom
Joahim
Pecci. Bili
so poprej v



mnogih ime-
nitnih
službah in
opravih,
poslednjič
višji škof v
Perudžji,
prelepem
mestu, ki
stoji na str-
mih gričih
blizu reke
Tibere na
Laškem in
ima nad 100
cerkev. Pa-
pež Pij IX.
so Pecci-a
povzdignili
za kardinala
19. decembra

1853. leta in so ga posebno spoštovali. Malo pred smrtjo so mu izročili imenitno službo papeževega blagajnika (kamernika).

Namesto dobrotljivega Pija IX. dal nam je Bog vrednega naslednika Leona XIII. Kakor Piju in vsacemu postavno izvoljenemu papežu, tako smo tudi novemu dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino izkazovati. Papež je namreč namestnik Jezu Krista, naš vesoljni duhovni Oče, v verskih in нравnih naukih nezmotljivi učitelj, naš véliki mašnik, pastir in voditelj. Zatorej pridno in zvesto molite za novega papeža in sv. cerkev, ter pokažite s tem, da ste otroci poštenih in vernih katoliških staršev.

Venec zadnjih cvetic.

Letni časi se menjavajo in ta menjava nam vtisuje nepopisljiva čutila, povzdigujoč nas visoko nad svetle zvezdice — tja gori, kjer je večna pomlad — in kjer pravega rajskega veselja ne bode nikoli konec.

Vsaka cvetica cvetě samo jedenkrat; jednako živi tudi človek samo jedenkrat na tem svetu, in človek je krona stvarjenja, gospodar vsem stvarjem na zemlji, kamor ga je neskončno modri stvarnik postavil, da občuduje modrost in neskončno ljubezen njegovo. — Kadar pomladno solnce probudi naravo iz dolzega zimskega spanja, in privabi prvenčke različnega cvetja, takrat je življenje pač sladko vsacemu bitju. In kadar v vročem poletju v krasnej naravi človeško oko opazuje brezštevilne cvetice, takrat mu hvaležno srce nehotě vzdihne: Hvala večnemu dobrotniku za toliko lepoto, ki jo je podaril materi zemlji. Tako se vrstě letni časi in ž njimi neskončna ljubezen stvarnikova, katera nas v pomladi s prekrasnim cvetjem, v poletju in jeseni z različnimi pridelki, a po zimi z dobrodejnim mirom razveseljuje.

Ker pa človek samo jedenkrat živi, treba je, da svoje življenje uravná v smislu stvarnikove modrosti, ter po njegovej svetej volji preživi človeško pomlad, leto in jesén; potem se sme nadejati, da mu pride namesto dolge zime tukaj na zemlji, prekrasen čas zasluženega počitka, ondu gori nad svetlimi zvezdicami v nebeškem veselji.

Prelepa je navada in gotovo tudi sveta dolžnost vsacega kristjana, da se spominja onih umrlih, kateri so nekdaž z nami hodili tukaj po zemlji, bodisi dobrih starišev, sorodnikov, znancev ali prijateljev, ki zdaj že sladko in mirno počivajo na pokopališčih v temnih grobovih. — Kadar se jesen po zemlji razgrne, takrat obhaja krščanstvo prelep praznik vernih duš. Že na predvečer se zbiramo na gomilah svojih nepozabljivih rajnkih, ter jim prižigamo lučice v spomin, da njih duše v nebeškej svetlobi povelčujejo božje veličastvo; a na grobe jim pokladamo iz ljubezni do njih vence zadnjih cvetic. — Nežne roke vpletó na leskove vitre široko vrsto blede zelenega mahú, v katerega potem potaknejo najlepšo jesensko cvetico naših gozdov, ki se zaspanček ali svedre (Enzian) imenuje, ter temno višnjave glavice naslanja na mehko mahovo blazinico, jednako prijatelju v temnen grobu. Dalje se na máhovej podlogi vrstě prelepe astre različnih barv, ki so nam zgled hrabrosti, ker one se ne bojé pretečega mraza, kakor se tudi pravičnemu ni treba bati smrti. Med mahom in cveticami je tu in tam vpletena tudi zelenika (pušpan) in kaka vejica rožmarina, ker obá nam s svojim vednim zelenjem kažeta prijateljsko in neminljivo ljubezen. Zdaj pa še mi denimo rajncemu prijatelju na gredico črne prsti zelen spominek ter poklekimo pri nebrojnih lučicah in porosimo v hvaležen spomin z bitko solzico venec — zadnjih cvetic.

Kot drevesca zelenijo
Vnovič spomladanski čas,
Tudi mrtvi se zbudijo
Na poslednje sodbe glas.

Ognjeslav Cizelj.

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Medved.



Medved (*Ursus arctos*) je največja zver na suhej zemlji v Evropi. Telo ima neukretno, z dolgo rujavo dlako obrasteno. Čelo ima zbočeno, gobec kratek in špičast, majhene oči, po konci stoječi ušesi in zelo kratek rep. Medved hodi po širocih golih podplatih; na prstih ima dolge močne kremplje, ki mu pri plezanji posebno dobro služijo.

Medved živi po vsej Evropi, pri nas in v južnih deželah samo na planinah; v severnej in vzhodni Evropi se nahaja sploh po samotnih in skalovitih jarkih. Dokler je mlad, živi se največ ob rastlinah; mli travo, pobira gobe, lesnike, jagode, korenine, različno sadje, razkopava mravljišča in še rajše sátovje. Méd mu je največja sladkôba. Odtod menda njegovo ime: medved t. j. médjed. V starosti ima rad meso naše domače živine; zatorej so ovce, teleta, še celo voli, krave in konji pred njim v velikej nevarnosti. Po zimi se zavleče v brlog in zaspí, pa ne posebno trdo, kajti hitro se zdrami, ako ga kdo vznemiruje. Ko se pomládi prebudi, zelo je medel in mršav.

Pri nas na Slovenskem se medved najde še sem ter tje po vseh planinah, zlasti v kamniških, solčavskih in bohinjkih. Planina Možaklja na Gorenjskem pa menda nikoli ni brez njega.

Mladi medvedje se dadó ukrotiti in naučiti mnogih umetelnosti, ki jih potem medvedarji okrog vodijo in kažejo za denar. Medvedar hodi z medvedom od mesta do mesta, iz vasi v vas, in povsod se zbira radovedna mladina okoli plesočega medveda. Nekateri medvedje so bili celo naučeni, da so se metali s svojim gospodarjem. Sedaj je medvedarija že precej ponehala, samo iz Bosne časih pripelje še kak ubožni Bosnjak k nam plesočega medveda.

Zrakomér.

Zrakomér ali vremenik je dolga, steklena cev, ki ima na enem koncu dno. Dno se jej naredí s tem, da se konec cevi drži v hud plamen, ki raztopí steklo takó, da se vkup zlije in cev zaprè. Potem se dene v njo živega srebra toliko, da stoji v njej zvrhoma, potem se cev začépi s palcem, prekucne, in še le potem, ko se v živo srebro potopí, odmakne se palec. Živo srebro se v cevi zniža do neke posebne točke, ki je 76 centimetrov visoko nad površjem živega srebra v posodi. Ta daljava se imenuje tlakomérna visina. Zrak, ki tlači na površje živega srebra v posodi, drži ga v cevi v ravnotežji. Nad živim srebrom v cevi je pa popolnoma prazen prostor, k

se imenuje Toricellijeva praznina, ker je Toricelli ta poskus iznajdel. Izkušnja uči, da živo srebro v jednom in istem zrakomeru ne stoji vselej in povsod jednako visoko, iz česar se vidi, da zračni tlak ni vselej in povsod jednako velik. Te izpremembe v zrakomernej višini delajo, da se živo srebro v zrakomeru vzdiguje in pada.

Ako imamo zrakomér kraj morja, stoji višje, kakor če ga nesemo na kak hrib ali na kako goro. Višje ko ga nesemo, bolj pada v njem živo srebro; zakaj li? Od vrh hriba do konca ozračja (atmosfére) gotovo ni tako daleč kakor je od nižje ležečega morskega obrežja. Zračni stolp, ki tlači na zrakomér je tedaj tem krajši, čim visokeje nad morjem je zrakomér, in zaradi tega tedaj tudi tlak tem manjši.

Zrakomér je tedaj prav imenitno orodje za merjenje hribov in gorá. Razun visokosti kraja uplivajo na zrakomér tudi drugi vzroki, da se v njem živo srebro vzdiguje ali pa pada. Vetrovi in viharji delajo velike izpremembe v ravnotežji ozračja (atmosfére), in živo srebro takrat pada v zrakomeru. Ako je v zraku mnogo vode v podobi sopara, kar je v toplem in jasnem vremenu, poveča se zračni tlak, in zaradi tega se živo srebro v zrakomeru vzdiguje. Ako se pa zrak ohladi in se tedaj vodni sopari ne raztezajo, manjša se zračni tlak, in živo srebro v zrakomeru pada. Zgoščeni vodni sopari pokažejo se kmalu v podobi oblakov in dežja. Ker zrakomér take izpremembe že mnogo poprej naznanja, predno se pokažejo oblaki in dež, zato je tudi pravi vremenski prerok ali vremenik.

Natančna določevanja zračnega tlaka so potrebna pri mnogih znanstvenih preiskavah. V navadnem življenji pa služi zrakomér za vremenskega preroka. Zato nahajamo pri stopinjah zrakoméra poleg razdelivnih črt tudi besede: „vihar“, „dež“, „veter“, „nestanovitno“, „lepó“, s čemur se naznanja vreme, ki odgovarja dotičnej tlakomernej višini. V naših krajih prinašajo severovzhodni vetrovi suh in težak zrak s seboj; jugozahodni vetrovi pa privlačijo mokrotne in lažje zračne plasti. Prvi vetrovi delajo vsled pomnoženja zračnega tlaka višjo tlakomerno višino, zadnji pa nižjo. Vendar se vreme ne ravna vselej po velikosti zračnega tlaka, zato niso določevanja vremena iz same tlakomerne višine zanesljiva; tudi takrat gre tedaj lahko dež, ko se živo srebro v zrakomeru vzdiguje.

Živo srebro.

Živo srebro je jedina v prirodi tekoča kovina, ki se dobiva ali samočista ali pa z žveplom spojena. Barve je svetle in je 13 do 14 krat teža od vode. Na velikem mrazu živo srebro zmrzne. Zmrznjeno živo srebro se dá kovati. Med najimenitnejšimi rudniki za živo srebro je Idrija na Kranjskem pa Almáden na Španskem. Razven Idrije so našli živo srebro tudi pri sv. Tomaži blizu Loke in v Knapovšči na Gorenjskem. Živo srebro se rabi za različna fizikalna orodja (zrakomére, toplomére), za ločitev zlata in srebra iz rud, ker ima to posebno lastnost, da jih lahko raztopi. Tudi za pozlačevanje, obkladanje stekla pri ogledalih in različna zdravila rabijo živo srebro. Njegova para je zelo škodljiva ne samo rudarjem, ampak sploh vsem, ki imajo mnogo ž njim posla.

Razne stvari.

Drobtine.

(Družba sv. Mohora v Celovci) je za letošnje leto izdala šest knjig različnega zapopadka. Družba šteje letos 24.412 udov. To je vesel napredek!

(Najstarejši človek na svetu) pravijo, da je zdaj neki Mihael Balis na otoku San-Salvador. Ta ima zdaj 180 let, a njegovi sosede pravijo, da jih ima še več. Najstarejši ljudje na tem otoku pripovedujejo, da je bil Balis že takrat 100 let star, ko so bili oni še otroci. Starček se še zdaj ukvarja z vrtnarstvom. Kožo ima trdo kakor pergamen, lasé bele kakor sneg. Navadno je samo jedenkrat na dan, a 1. in 15. vsacega meseca se ves dan posti. Takrat ne pije drugega nič nego samo čisto vodo.

(Papir, ki ne gori.) Pomoči papir v vodo, v katerej si razmočil galuna (alaun), ter ga potlej zopet posuši. Tak papir ne gori.

(Število slepih, gluhone-mih in blaznih ljudi.) Na vsem svetu je dandanes 215.585 slepcev, 191.240 gluhonemcev in 458.412 blaznih (norcev.)

Kratkočasnice.

* Sodnik: Vi ste obdolženi, da ste na trgu jajca, puter in moko ukradli. Kaj pravite na to? — Zatožena žena: Poslušajte me, gospod sodnik! Človek ne more vsaki dan žgancev jesti, tudi jaz bi rada včasih kolač jedla. A v mojej kuharskej knjigi stoji zapisano: Vzemi moke, jajec in putra! To sem tudi storila! Ako kaj tacega ni dopuščeno, prosim naj slavna sodnija ne dopusti, da bi se v prihodnje tiskale take knjige.

* Tonček iz šole domov prišedši, odloži torbico, teče k očetu ter vpraša:

„Oče! kakšno slamo imate pa vi v glavi? Meni so danes gosp. učitelj rekli, da imam ajdovšnico!“

* Neki kmet je bil daleč od farne cerkve domá. To je bilo vzrok, da ni mogel vsako nedeljo k maši, kakor bi bil rad imel. Da so pa v njegovo hišo vse bolj važne stvari vsak teden natanko zvedeli, bilo je pri njem takó uravnano, da je prvo nedeljo šel gospodar, a drugo njegov hlapec v cerkev. — „Kaj so pa danes oznanili?“ vpraša neko nedeljo hlapec gospodarja iz cerkve prišedšega. „Ves teden vsak dan post,“ odgovori kmet, kar se je potem pri hiši tudi natančno izpolnovalo. — Ko je pa bil drugo nedeljo hlapec od gospodarja vprašan, kaj so gospod župnik za prihodnji teden oznanili, odgovori hlapec: „Ves teden vsak dan praznik!“ Kar se je pri kmetu menda tudi izpolnovalo, ako se komu ljubi, da verjame.

* Rabelj je obešal krofastega hudodelnika; ker ga pa vrv ni dobro prijela, zgodi se, da hudodelnik ne obvisi na vešalah, nego se doli izmuzne. „Kaj tacega se mi pa vendar še ni zgodilo,“ reče prestrašeni rabelj. — „Meni tudi ne,“ odgovori hudodelec.

* Nek popotnik je pripovedoval: „Ko sem lanjsko zimo po Rusiji hodil, srečal sem v nekej hosti volka, ki je tako grozovito zijal, da sem mislil, da me bo kar živega požrl. A kaj sem jaz storil? Segel sem volku z roko v gobec, potem po gobcu naglo naprej do repa, zgrabil sem ga za rep in potegnil z vso močjo k sebi; takó mu sem ves notranji del trupla vèn obrnil in mu rekel: Nu, mrha, zdaj me pa le grizi, če moreš, ko imaš zobé od zunaj.“

* Ubožen kmet je gnal kravo na somenj in jo je ondu prodal. „Kravo

si vendar preveč po ceni prodal," reče mu sosed Jože. — „E kaj bi to," odgovori kmet, „le pomisli, da je bila krava zeló mršava in suha; kako bi jo bil mogel draže prodati?" — „Prav lahko," reče sosed Jože, „ako bi jo bil poprej le malo zmočil."

* Janezku je bila ura obstala; nese jo k urarju, da bi mu jo popravil. Ko pride zopet po njo, vpraša, koliko je dolžan? „Pet desetice!" odgovori urar. To se je Janezku malo preveč zdelo, zato je vpraša urarja, kaj je bilo uri, in kaj je imel ž njo opraviti? — „Drobtinica kruha je bila v njej in to sem moral iz ure vzeti," reče urar. — „Veste kaj," reče Janezek nato, „koliko bi vam pa bilo treba plačati, ako bi bili cel hlebec kruba v uri našli in ga vèn pobrali?"

* Pri sosedovih so se pogovarjali o sedanjem svetu in njegovih slabostih. Ko se je že mnogo o tem govorilo, vstane domači hlapec ter pravi: „Veste kaj? To je res, da je sedanji svet zeló hudoben in izpriden, ali tako slab pa vendar še ni, kakor pripovedujete, ker ravno včeraj sem še srečal možá, ki je zeló težak hlôd na svojih ramah domóv nesel."

Kmetska vremenska prorokovanja za mesec listopad. *)

Kolikor ima Lenart (6.) snega na planini, toliko ga Božič ima v dolini.

Če Martin solnce ima, pride rada huda zima.

Če mokro zemljo sneg pokrije, bo malo prida za kmetije; če pa sneg na suha pade tlá, se mlatič in ženjica smejata.

Vsi Sveti radi prinesó

Kake dni vreme še lepó.

Svete Cecilje če hudo gromi,

Dosti pridelka k letu kmet dóbi.

*) V zadnjem „Vrtčevem" listu se nam je na tem mestu vrnila pomota, katero prosimo, da si vsakdo sam popravi. Namesto: za kimevec, naj se bere: za vinotok.

Rebus.



(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganka.

Mnogo jih je, ki me želé a mnogim sem tudi dolgočasen, kadar pridem. Potrebujem mnogo prostora, ker v sebi imam cel ar, to je, celih 100 kvadratnih metrov. Imam 11 bratov, a malo jih je, ki bi bili ves čas tako otožni, kakor sem jaz, da-si je sv. Hilarij moj sin. Povejte otroci, kdo sem?

Računska naloga.

Povejte mi drobec, ki ima to lastnost, da, ako se k števcu in imenovalcu 5 prišteje, izpremeni se drobec v $\frac{1}{2}$, ako se pa od števca in imenovalca 3 odšteje, izpremeni se drobec v $\frac{1}{4}$.

(Rešitev uganke in računske naloge, in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Trdo vezani „Vrtci“ od poprejšnjih let se še dobé po naslednjeji ceni:

Vrtec od 1874. leta za 1 gld. 80 kr.

Vrtec „ 1875. „ „ 2 „ — „

Vrtec „ 1876. „ „ 2 „ — „

Vrtec „ 1877. „ „ 2 „ 20 „

„Vrtca“ od 1871. 1872. in 1873. leta nemamo več.

Gledališke igre za slovensko mladino.

Prvi zvezek, obsejajoč igro: „Star vojak in njegova rejenka," dobiva se za 18 kr.

Uredništvo „Vrtčevo“.

LISTNICA. Gosp. A. B.: Vaš spis „Do cilja“ mi ugoden za natla v tej obliki, kakor nam ga ste poslali. Skušali bomo malo piliti in ga znabiti pomenej pomatnemo. — P. M. v A.: Kakor vidite iz denarnega lista, smo Vaših spisov nekoliko „Vrtcu“ priobčili; iz ostalega gradiva se časoma še kaj porabi. Prosimo, da bi „Vrtcu“ širili in priporočevali v naročevanje. — S. M. v A.: Gledé „Knjižnice za slov. mladino“ se z novim letom Vaša želja izpolni, ker jo nameravamo izdajati. —